

Virsi soi!

vauvavirsiari - vauvojen virsimuskarari

Katarina Engström

Virsi soi! -materiaali sisältää:

VIRSI SOI! VIRIKEAINEISTO VIRSIKIRJAN LISÄVIHKON VIRSIIN
(Katarina Engström, Marjaana Kanerva, Tuomo Valjus)

Virsi soi – Agricola-opintokeskuksen julkaisuja 3
ISSN 2189-3989 (verkkojulkaisu)

VAUVAVIRSARI - VAUVOJEN VIRSIMUSKARI (Katarina Engström)

Vauvavirsari - vauvojen virsimuskari – Agricola-opintokeskuksen julkaisuja 4
ISSN 2489-3986 (verkkojulkaisu)

Kuvitus: Johanna Nordblad

Taitto: Mari Huotari

Julkaisija: Agricola-opintokeskus, Järvenpää

© Seurakuntaopisto/Agricola-opintokeskus 2018

Materiaalit maksutta verkossa:
www.seurakuntaopisto.fi/agricola

Vauvavirsari - vauvojen virsimuskari

*"Laulun iloa,
rytmín riemua,
virsién voimaa,
siunauksen sadetta."*

Tausta:

Suomen seurakunnissa on pitkä ja monipuolinen vauvojen ja pienten lasten muskari- tai kirkkomuskariperinne. Nimestään huolimatta kirkkomuskareita toteutetaan harvoin kirkkotilassa, yleensä ne toimivat seurakuntatalossa tai kerhohuoneissa. Toisin on Tanskassa, jossa elää vahvana nk. babysalmesang –perinne. Vanhemmat kokoontuvat vauvojen kanssa kirkkoon laulamaan virsiä, leikkimään ja liikkumaan niiden mukana alttarin äärelle, jopa alttarikaiteen sisäpuolelle.

Babysalmesang merkitsee suoraan käännettynä vauvojen virsilaulua. Näissä ryhmissä vanhemmat osallistuvat laulamalla virsiä toisensa jälkeen. Joissakin virsissä saattaa olla mukana yksinkertaisia liikkeitä, joita vanhemmat tekevät lastensa kanssa. Toisissa virsissä on mukana tanssiaskelia, jotka lapset tuntevat aikuisen sylissä, kirkon keskikäytävällä. Kirkkotilassa liikutaan, sen erilaisia elementtejä koetaan kaikilla aisteilla. Virsien laulaminen tukee positiivisen jumalakuvan syntymistä. Kirkossa lapset aistivat ja kokevat pyhää – tilassa, lauluissa, liikkeessä, läheisyydessä ja yhteydessä. Virret ja kokemus pyhästä kulkevat lasten ja vanhempien mukana kotiin asti.

Seurakuntien varhaiskasvatuksen erilaisten kerhojen ja muskareiden käyttöön on toimitettu paljon materiaaleja esim. Lasten Keskuksen kustantamat, Kirkkomuskari-kirjat, joiden periaatteet ovat käyttökelpoisia myös vauvavirsarihetkiä suunniteltaessa. "Vauvavirsari"-materiaalissa muskarilauluista tuttuja toiminnallisia elementtejä on yhdistetty virsiin, erityisesti lisävihkon virsiin. Vauvavirsari on syntynyt "Virsi soi" -virikemateriaalin ideoinnin yhteydessä.

Aineiston käyttö ja tavoitteet

Tämä materiaali on tarkoitettu ryhmän ohjaajalle. Se esittelee virsikirjan virsiä ja niiden erilaisia toiminnallisia toteutustapoja vauvojen, taaperoiden ja heidän vanhempiansa kanssa. Vauvavirsarin pohjalta voi toteuttaa kokonaan virsiin pohjautuvia muskarihetkiä, vauvavirsareita. Se antaa myös virikkeitä virsien käytölle muskareissa, seurakunnan varhaiskasvatuksen kerhoissa ja jumalanpalveluselämässä.

Materiaalin tavoitteena on:

- kehittää lapsen motoriikkaa, tunneilmaisua, sosiaalista ja kielellistä kehitystä musiikin avulla
- vahvistaa lapsen ja vanhempien välistä vuorovaikutusta virsien avulla
- luoda lapsille ja vanhemmille iloisia ja lämpimiä kokemuksia virsistä ja kirkkotilasta,
- antaa luonnollisen ja hyvän mahdollisuuden oppia tuntemaan kirkkotilaa
- rohkaista laulamaan virsiä ja toimimaan jumalanpalveluksessa
- lisätä virsien tuntemista ja niiden käyttöä ja siten säilyttää virsitraditiota, vaalia kirkon yhteistä kulttuuriperintöä

Ryhmät:

Ihanteelliset ryhmät ovat koolta kahdeksasta kymmeneen lasta vanhempineen. Jokainen vauvavirsari -ryhmä kokoontuu noin kymmenen kertaa. Vauvat kannattaa jakaa ikäryhmiin: 3 - 6 kk, 6 - 9 kk, 9 - 12 kk, joka mahdollistaa lasten kehitysvaiheiden huomioon ottamisen liikkeissä, leikeissä, tansseissa ym. Pienimpien kanssa liikkeitä toteutetaan rauhallisesti, useimmiten sylissä kasvat vanhempaan päin. Isommat kaipaavat vauhtia ja rytmiä. Virsimateriaalia kannattaa soveltaa kullekin ryhmälle sopivaksi, lasten tarpeet huomioiden.

Aineiston käyttö ja tavoitteet

Kokoontumiskerrat:

Vauvavirsarihetken kesto on puoli tuntia. Kokoontumiskertojen on hyvä noudattaa samaa rakennetta ja varsinkin alku ja loppu voisivat toteutua samanlaisina. Toisto on positiivinen asia ja tutuus luo turvallisuutta, niin vauvoille kuin vanhemmillekin. Yhteiset laulut tuovat läsnäoloa, liikkeet energisoivat ja antavat tekemisen iloa. Liikkeiden ja tanssin, yhteisen rytmin kautta voidaan saada kokemus yhteisestä tilasta. Sellaisen kokemuksen kautta on suuri todennäköisyys, että olo tuntuu turvalliselta. Mikäli vauvavirsareita toteutetaan kirkkotilassa, se luo muskarihetkelle omat erityiset puitteensa: pyhän tilan. Muskarihetkeä varten kirkkoon on hyvä tuoda pehmeitä patjoja, peittoja ja tyynyjä, joilla saadaan aikaan pehmeyttä, oma ”muskaripesä”.

Tässä materiaalissa virsiin liitetään sanoista ja melodiasta nousevia liikkeitä, tansseja, rytmisoihtinten käyttöä tai muuta toimintaa. Virttä laulaessa on tärkeätä pitää huolta siitä, että rytmin syke säilyy. Sen vuoksi liikkeet ja tanssit ovat yksinkertaisia. Vauvojen kanssa laulaessa on tärkeätä muistaa myös se, että laulu olisi herkkää ja liikkeet pehmeän energisiä.

Vauvavirsarin toteutusehdotus

Mikäli ennen vauvavirsarin alkua perheet kokoontuvat kirkon eteisessä, sieltä voidaan marssia kohti alttaria kulkuelaulua laulaen ja urkujen säestyksellä. Esim. virsi 950 sopii mainiosti tähän tarkoitukseen.

1. Triangelin tai kellojen tai kellopelin soitto, jonka aikana sytytetään alttarikynttilät
2. Tervetuloa, nimilaulu
3. Alkurukous/rukouslaulu
4. Virsarihetken keskiosaan lauluja, soittoa, liikettä, loruttelua, rauhoittumista vaihtelevasti toteutettuna.
5. Päätöshetkeen hiljentymistä esim. virsi 922
6. Rukous
7. Päätöslaulu ja kynttilöiden sammutus.

Virsiä vauvavirсарin eri vaiheisiin

Kulku laulut

Virsi 950, Laulu kuuluu kirkkotiellä

Marssitaan kirkon käytävää kohti alttaria laulaen virttä urkujen säestyksellä.

Virsi 901, Luoja, Isä, sinulle

Marssitaan kirkon käytävää kohti alttaria laulaen virttä urkujen säestyksellä.

Nimilaulut

Virsi 472 mukailten:

Nyt silmäin alla Jeesuksen olemme tulleet yhtehen.
Sä, Herra, kuulet rukouksen, siis siunaa XX (lapsen nimi) pienuinen.

Virsi 808: 3 säkeistöä mukailten (virren melodia on sama kuin Ystävä sä lapsien –virressä)

Silmät kaikkinäkevät, aikani myös tietävät.
Olin vielä idullani, kun jo tunsit elämäni,
kirjoitithan kirjaasi, XX (lapsen nimi), minun nimeni.

Virsiä vauvavirsarín eri vaiheisiin

Rukoussaulut

Virsi 918, Rauhan Herra, suo rauhaa

”Pyhiinvaeltajien kulkue”

Alkuasetelma: muodostetaan jono joko siten, että vanhemmat taluttavat taaperoitaan tai pitävät vauvaa sylissään

Tahdit 1–2: vasemmalla jalalla aloittaen neljä askelta eteenpäin, viides askel (jälleen vasemmalla) jalalla on edellisiä kaksi kertaa hitaampi, kuudes askel oikealla jalalla taaksepäin jälleen kahteen laskien. Toistetaan vielä 3 kertaa.

Lauletaan virttä 918 ja kuljetaan ohjaajan johdolla tilassa, lopuksi voidaan tulla piiriin alttarin ympärille. On hyvä muistaa riittävän lyhyet askeleet, että kaikki pysyvät mukana.

Virsi 919, Jeesus, Jeesus, kuule rukoukseni (virsikirjan tukiviittomin)

”Tukiviittomat”

Lauletaan virttä ja tehdään samalla tukiviittomia. Aikuinen ohjaa lapsen käden liikkeitä.

Virsi 922, Kuuntelen, on aivan hiljaista

”Käsiliikkeet”

Lauletaan virttä ja tehdään samalla liikkeitä. Aikuinen ohjaa lapsen käden liikkeitä.

Kuuntelen,	→ Käsi korvan taakse.
on aivan hiljaista.	→ Etusormi huulten eteen.
Rukoilen	→ Kädet ristissä.
Jumala on lähellä.	→ Halataan itseä.

Virsiä vauvavirsarivien eri vaiheisiin

Päättöslaulut

Virsi 966, *Isä nyt vie rakastamaan*

”Rytmisoitinten iloa”

Soittimet: Djembe/cajon -rumpu ja marakasit

Ohjaaja voi soittaa kalypso-rytmiä rummulla ja vauvavirsariväki soittaa mukana marakaseilla.

Vaihtoehtoinen toteutus:

Lauletaan virttä ja poistutaan kulkueena kirkosta.

Virsi 979, *Tulkoon tie sinua vastaan*

Tarvikkeet: heijauspeitto

Lauletaan virsi ja heijataan vauvoja heijauspeitolla tai sylissä laulun mukana.

Vaihtoehtoinen toteutus taaperoiden kanssa tai soveltaen vauvaa sylissä pitäen:

Alkuasetelma: muodostetaan piiri, kädet käsissä.

Tahdit 1 – 2: otetaan kahdeksan askelta piirissä vastapäivään

Tahdit 3 – 4: vaihdetaan suuntaa ja otetaan kahdeksan askelta piirissä myötäpäivään

Tahdit 5 – 6: käännytään kasvot kohti piirin keskustaa. Nostetaan kädet, kämmenpuoli ylöspäin, hitaasti kohti taivasta. Mikäli vauva on sylissä, nostetaan hänet ylös.

Tahdit 7 – 8: käännetään kämmenenpuolet alaspäin samalla kun lasketaan kädet hitaasti alas sormia ”sadepisaroina” liikuttaen. Mikäli vauva on sylissä, lasketaan kädet alas.

Tahdit 9 – 10: otetaan vieressä olevaa käsistä kiinni samalla, kun kuljetaan 10:llä lyhyellä askeleella piirin keskustaan päin. Mikäli vauva on sylissä, pidetään häntä kasvot piirin keskustaan päin.

Tahdit 11 – 12: nostetaan kädet ylös kohti taivasta. Vauvaa sylissä pidettäessä, annetaan heidän katsella toisiaan.

Erilaisiin teemoihin sopivia virsiä

Adventti

Virsi 1, Hoosianna

Adventin kulkuelälu:

Lauletaan virttä ja kuljetaan palmun oksia heiluttaen kirkon käytävää pitkin.

Virsi 933, Oi saavu jo, Immanuel

1. Alkuasetelma:

- Muodostetaan piiri. Vauvat ovat sylissä ”lentokoneasennossa” vanhemman kädet vauvan vatsan alla.

2. Säkeistö:

- Tahdit 1 – 4: Musiikin mukaan kuljetaan myötöpäivään ja heijataan lasta piiristä pois päin ja sitten takaisin.
- Tahdit 5 – 8: Vaihdetaan kulkusuuntaa ja toistetaan edellinen

3. Kertosäe:

- Tahdit 9 – 12: Pysähdytään ja nostetaan vauva pystyasentoon kasvot kohti piirin keskustaa ja keinutellaan valssin tahtiin puolelta toisella.
- Tahdit 13 – 16: Otetaan neljä askelta piirin keskustaan siten, että vauva on kasvot kulkusuuntaan. Nostetaan vauva kaksi kertaa ylös ja annetaan heidän sitten ihmetellä toisiaan kertosäkeen loppuun.

Virsi 937, Ole tervehditty täällä, Maria (myös Marian ilmestyspäivään)

Tarvikkeet:

- Kehärumpu
- Ohjaaja soittaa kehärummulla rytmiä: 2/2 kaksi lyöntiä tahdissa, 3/4-tahdeissa lyönti tahdin ensimmäiselle ja kolmannelle tahtiosalle.

Alkuasetelma:

1. Asetutaan piiriin.
2. Tahdit 1 – 4: Otetaan 8 askelta piirissä myötöpäivään vauvat sylissä.
3. Tahdit 5 – 8: Käännytään vastapäivään ja otetaan 8 askelta.
4. Tahdit 9 – 12: Käännytään piirin keskustaan päin ja hyppytetään vauvaa neljä kertaa ylöspäin.
5. Tahdit 13 – 16: Keinutetaan vauvaa neljä kertaa vasemmalta oikealle.

Erilaisiin teemoihin sopivia virsiä

Joulu

Virsi 21, *Enkeli taivaan*

Alkuasetelma:

Asetutaan istumaan piiriin, vauvojen ja vanhempien kasvot piirin keskusta.

1. säkeistö:
 - Tahdit 1 – 10: Heilutetaan vauvan käsiä vartalon sivulla ylös- ja alaspäin kuin enkelin siipinä.
 - Tahdit 11 – 20: Nostetaan vauvan kädet yhtä aikaa pään yläpuolelle 5 kertaa.
2. säkeistö:
 - Heijataan vauvaa sylissä puolelta toiselle.
3. säkeistö:
 - Taputetaan käsiä yhteen koko säkeistön ajan.

Pääsiäinen

Virsi 88, *Lensi maahan enkeli*

Alkuasetelma:

Vauvat ovat selällään peiton päällä.

1. säkeistö:
 - Tahdit 1 – 4: Liikutetaan vauvan käsiä vartalon sivulla ylös- ja alaspäin kuin enkelin siipinä.
 - Tahdit 5 – 8: Vedetään vauvaa käsistä istuma-asentoon ja lasketaan varovasti alas.
 - Tahdit 9 – 12: Toistetaan edellinen.
2. säkeistö:
 - Tahdit 1 – 4: Koukistetaan vauvan molemmat jalat vatsan päälle ja vedetään ne sitten suoraksi.
 - Tahdit 5 – 8: Koukistetaan ja ojennetaan jalkoja vuorotellen.
 - Tahdit 9 – 12: Toistetaan edellinen.
3. säkeistö:
 - Tahdit 1 – 4: Nostetaan vauva syliin.
 - Tahdit 5 – 8: Nostetaan vauva pään yläpuolelle.
 - Tahdit 9 – 12: Toistetaan edellinen.
4. säkeistö:
 - Taputetaan koko säkeistön ajan vauvan käsiä yhteen.

Erilaisiin teemoihin sopivia virsiä

Kaste

Virsi 492, *Ystävä sä lapsien*
Virsi 808, *Herra olet Luojani*
Virsi, 809, *Juhla nyt on*

Toteutus sopii kaikkiin kolmeen virteen:

Kastemaljaan laitetaan lämmintä vettä.
Kuljetaan jonossa kastemaljan äärelle ja asetetaan sen ympärille piiriin.
Lauletaan virttä ja samalla vauvat voivat läiskyttää vettä käsillään.

Ehtoollinen

Virsi 957, *Pyhään salaisuuteen*

”Kehtolaulu”

Asetetaan piiriin vauvat sylissä.
Ensimmäisellä kerralla hyräillään virttä hiljaisella äänellä ja samalla keinutellaan lasta sylissä välillä pyörähdellen kehtolaulun tapaan.
Lauletaan virsi hiljaisella äänellä ja samalla keinutellaan lasta sylissä välillä pyörähdellen.

Aamu

Virsi 923, *Silmäni aukaise*
Virsi 967, *Nousta sain aamuun*

Toteutus sopii kumpaankin virteen.

Tarvikkeet: triangeleja, läpinäkyviä huiveja

”Kurkistusleikki”

Virren rytmissä asetetaan huivi lapsen kasvojen ja omien kasvojen väliin peitoksi, lasketaan kädet, jolloin kasvot tulevat näkyviin.

”Triangelirytmii taaperoiden kanssa”

Vanhemmat voivat pitää triangelia ja antaa soittopuikon lapsen käteen samalla ohjaten soittoa.
Soitetaan rytmin mukaan ensimmäiselle tahtiosalle triangelilla.

Erilaisiin teemoihin sopivia virsiä

Ilta

Virsi 563, Ilta on tullut Luojani

Virsi 970, On unen aika pieni ihminen

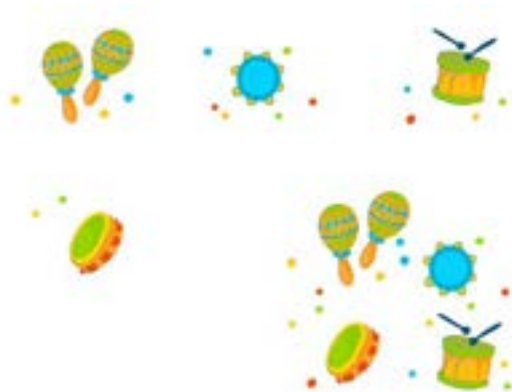
Virsi 972, Hiljaisessa siimeksessä

Toteutus sopii näihin kolmeen virteen.

Tarvikkeet: kulkusia, saippuakupla -tarvikkeet

Lauletaan virttä ja vauvat soittavat vanhemman avustuksella kulkusilla rytmiä. Ohjaaja puhalttaa saippuakuplia siten, että vauvat näkevät kuplat.

Ylistys

Virsi 135, Jumala loi

Virsi 332, Herraa hyvää kiittää

Toteutus sopii kumpaankin virteen.

”Rytmiorkesteri”

Tarvikkeet: Erilaisia rytmisoittimia, jotka asetetaan kahden peiton päälle.

Ryhmä jaetaan puoliksi. toiset asettuvat toisen peiton päälle ja toiset toisen. Vuorosäkeistöissä ryhmät säestävät virsilaulua. Jumala loi -virren kertosaäkeistöissä voidaan soittaa yhdessä, samoin Herraa hyvää kiittää viimeisessä säkeistöissä.

Erilaisiin teemoihin sopivia virsiä

Turva

Virsi 499, Jumalan kämmenellä (Perinteinen laululeikki)

Virsi 928, Nyt pelko pois

Tarvikkeet: Hallaharso tai muu suuri kangas
Vanhemmat asettuvat istumaan lattialle mahdollisimman lähelle toisiaan, lapset sylissä. Lauletaan virren ensimmäistä säkeistöä, jonka aikana ohjaajat asettavat hallaharson osallistujien päälle peitoksi. Sitten ohjaajat nostavat hallaharsoa ylös ja kuljettavat sitä aaltomaisella liikkeellä ensin eteenpäin ja sitten taaksepäin.

Virsi 961, Laulan, koska herätit minut kuolemasta

Tarvikkeet: kaksi eri väristä suurta kangasta, joista toinen on tumma/synkkä ja toinen vaalea/iloinen, marakasit ja kulkuset.

Ryhmä jaetaan puoliksi. Toinen osa asettuu istumaan tummalle kankaalle soittamaan marakaseja. Toinen puoli asettuu vaalealle kankaalle soittamaan kulkusia. Rytmia soitetaan siten, että ”vaaleat” aloittavat laulun alkaessa, ”tummalla ryhmällä on tässä kohtaa tauko, he kuuntelevat. Säkeistön loppupuolella vuoro vaihtuu: tumma ryhmä soittaa ja vaalealla ryhmällä on tauko. Säkeistön jälkeen vaihdetaan paikkoja, soittimia ja soittovuoroja.

Virsi 971, Maan korvessa kulkevi

”Enkelin siipi”

Vauvaryhmälle

Vanhemmille annetaan höyhen, jolla hipaistään kevyesti vauvan kasvoja, käsiä ja vartaloa laulun rytmissä. Lapsi voi olla joko sylissä tai selällään peitolla.

Loruttelu höyhenen kanssa:

Taivaan pieni enkeli,

→ Lennätetään höyhentä lapsen kasvojen yläpuolella

lapsen luokse lenteli,

sipaisi sitten siivellään

otsan, posket ja nenänpään.

→ Sipaistään lapsen otsaa, poskea ja nenänpäätä.

”Enkelikävely”

Alkuasetelma: Aikuinen asettuu taaperon selän taakse ja ottaa hänen käsistään kiinni

”enkeliotteella”. Lähdetään kulkemaan tilassa aikuisen johtaessa lapsen matkaa.